

Generalløytnant Georg Rosenbusch og leiren "Rosenbusch"

Leif-Dan Birkemoe

Leder for *Festungspionerstab*, staben for alle tyske ingeniørsoldater i Norge, var ved flyttingen fra hovedkvarteret i Handelsbygningen, Drammensveien 20, til Skøyenåsen i august 1943 general Figenbach. Det skriver Milorgs sjef for gruppe 13130, Terje R. Diesen, i boken *Tysk okkupasjon i Søndre Aker* (Årbok for Søndre Aker Historielag, Sør i Aker 1989-1990). I samme bok skriver Terje Diesen videre at leiren ved Skøyenåsen stasjon ble kalt "Rosenbusch".

En leir oppkalt etter sjefen?

Det som gjør navnet interessant er at generalløytnant Georg Rosenbusch (1890-1944) også har vært leder og trolig også kommandant for *Festungspionerstab*, et navn som kan henlede på leiren "Rosenbusch". Georg Rosenbusch var i staben til generaloberst Nikolaus von Falkenhorst, Wehrmachts øverste militære sjef i Norge frem til desember 1944. Georg Rosenbusch må ha vært en offiser med god kontakt til ledelsen i *Wehrmacht* og *Organisation Todt* (OT), kjent "entreprenør-organisasjonen" i det tredje rike, som sto for byggingen av hele Atlanterhavsvollen fra Frankrike via Nordsjøkysten, langs norskekysten og opp til Kirkenes. Med omfattende festnings- og fortutbygging langs norskekysten, kan man godt tenke seg at det var viktige avgjørelser som skulle tas. Tyskerne ventet jo en invasjon fra vest.

Georg Rosenbusch (1890-1944).

Kilde: historicalsocietyofgermanmilitaryhistory.com.

Tredelt leir

Da *Festungspionerstab* hadde hovedkontor i Handelsbygningen fra november 1941 var også *Festungsnachshubstab*, ingeniørvåpenets forsyningstjeneste, en del av virksomheten. Ved flyttingen høsten 1943 la administrasjonen beslag på begge skolebygningene på Østensjø skole. Mannskapene ble innkvartert i åtte rekvirerte villaer i den gamle bebyggelsen på sørsiden av Haakon Tveters vei og langs Østensjøveien. Tredje del av komplekset var tyskernes store byggearbeider mellom trikkelinjen og Haakon Tveters vei. Med hjelp av sovjetiske krigsfanger fra Etterstadleiren

bygget de små tømmerhus eller hytter som boliger for ingeniøroffiserer. Boligene dannet på den måten en egen leir, kalt "Rosenbusch" etter leirens kommandant Georg Rosenbusch. "Rosenbusch" var beplantet med roser (trolig *Rogusa rugosa*), og hellelagte gangveier mellom hyttene som var av god *Waldlager*-standard. Leiren hadde også tre betongbunkere, to i sør og en i nord. Generalløytnant Georg Rosenbusch, hadde i kommandantperioden bolig i den rekvirerte villaen Haakon Tveters vei 35, det eneste huset før krigen på vestsiden av veien og en del av leiren. "Rosenbusch" strakte seg fra

vaktbua ved Skøyenåsen trikkeholdeplass til boligblokken som i dag er Haakon Tveters vei 41-45. Leiren på Skøyenåsen var på denne måten delt i tre deler: Østensjø skole, de rekvirerte villaene og "Rosenbusch".

Rosebuskene

På en flyvning fra Berlin til Oslo med Deutsche Lufthansa (Junkers Ju 52) 16. oktober 1944 var Georg Rosenbusch med som passasjer. Dårlig vær og svake radiosignaler førte til at flyet traff en fjelltopp i Seljord i Telemark. Besetningen og tolv passasjerer ble drept.

Det mest sannsynlige er at da generalløytnant

Vidkun Quisling besøker en propagandautstilling på Nasjonalgalleriet 14. august 1944. Lengst til venstre generalløytnant Georg Rosenbusch (PiFü Norge, senere Inspek. Landbesfestungen Nord), mens den andre fra venstre er generalmajor Eugen Theilacker (stabssjef i staben til generaloberst Nikolaus von Falkenhorst, kommandant for Wehrmacht i Norge). Hvem som orienterer Vidkun Quisling er ikke oppgitt.

Kilde: historicalsocietyofgermanmilitaryhistory.com

Georg Rosenbusch ble utnevnt til kommandant ble leiren gitt navnet "Rosenbusch", en ære til den nye sjefen. Bilder vi ser fra leiren i maidagene 1945 tyder på at rosebuskene ikke er plantet samme vår, og trolig før han omkom i flyulykken i oktober 1944, kanskje allerede høsten 1943. Vi har flere eksempler på leire som var oppkalt etter tyske steder og personer. Det er lite sannsynlig at man oppkalte en leir etter beplantningen.

For Milorg var det enkelt å benytte navnet "Rosenbusch", det samme som tyskerne brukte. Rosebusker var noe Milorg-jegerne lett la merke til da oppdraget var å observere leiren. I ettertid har leiren blitt identifisert med rosene.

Georg Rosenbusch er gravlagt på "Soldatenfriedhof", den tyske krigskirkegård

sør for Alfaset gravlund.

Det kan ha vært minst tre kommandanter på "Rosenbusch". General Figenbach ved flytting fra Handelsbygningen, Georg Rosenbusch etter flytting og den som overtok etter flyulykken i 1944. Sistnevnte skal ha brukket lårhalsen på en skitur i Østmarka.

Kilder:

Sothøna nr. 49, juni 2015, s. 16. Rundt vannet nr. 13 2015, Oslo under krigen, Øyvind Reisegg, Pegasus forlag 2016, Randi Deviks svigersønn Magnus Borge, mailutveksling med tidligere eierfamilie i Haakon Tveters vei 35 og tyske leksikalske databaser på internett, bl.a.

<https://www.findagrave.com/memorial/20062829/georg-rosenbusch>.

Georg Rosenbusch er gravlagt på "Soldatenfriedhof", den tyske krigskirkegård sør for Alfaset gravlund. Foto: Leif-Dan Birkemoe, 27.07.2020.